

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 110/2023-43

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a sudcov Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a Libora Duľu v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDACTED]

[REDACTED], zastúpených URBAN GAŠPEREC BOŠANSKÝ, s. r. o., advokátskou kanceláriou, Havlíčkova 16, Bratislava, IČO 47 244 895, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Ondrej Urban, MBA, proti postupu Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 5/2019 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 5/2019 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Bratislava I **p r i k a z u j e**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 5/2019 konal bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľom **p r i z n á v a** finančné zadostučinenie každému v sume po **1 000 eur**, ktoré im **j e** Okresný súd Bratislava I **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Bratislava I **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľom trovy konania v sume **801,50 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľov do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia sa v poradí druhou ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 19. decembra 2022 domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a svojho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 5/2019 (ďalej len „napadnuté konanie“). Zároveň žiadajú, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu v napadnutom konaní konať a uhradiť sťažovateľom finančné zadosťučinenie vo výške 4 520 eur pre každého, ako aj náhradu trov konania vo výške 493,10 eur.

2. Prvá ústavná sťažnosť sťažovateľov namietajúca identické porušenie práv v napadnutom konaní okresného súdu bola doručená ústavnému súdu 17. januára 2022 a ústavný súd ju uznesením č. k. IV. ÚS 143/2022-30 z 15. marca 2022 odmietol.

3. Uznesením ústavného súdu č. k. IV. ÚS 110/2023-23 z 21. februára 2023 bola v poradí druhá ústavná sťažnosť sťažovateľov prijatá na ďalšie konanie v celom rozsahu. Z jej obsahu vyplýva, že sťažovatelia sa žalobou podanou 15. januára 2019 domáhajú určenia neplatnosti zmluvy o postúpení pohľadávky. Napadnuté konanie nebolo ku dňu podania ústavnej sťažnosti právoplatne skončené.

II.

Argumentácia sťažovateľov

4. Sťažovatelia v ústavnej sťažnosti pomerne rozsiahlo popisujú, v čom spočíva naplnenie predpokladov prípustnosti ústavnej sťažnosti a v čom vidia splnenie predpokladov na vyslovenie porušenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, s odkazom na judikatúru ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vrátane súvisiacej judikatúry ESLP týkajúcej sa výpočtu primeraného finančného zadosťučinenia.

5. V súvislosti s napadnutým konaním sťažovatelia v podstatnom tvrdia, že okresný súd koná nesústredene, neefektívne, nekoordinovane a zjavne pomaly, keďže napadnuté konanie bolo začaté na podklade podanej žaloby sťažovateľov z 28. januára 2019 a ku dňu podania ústavnej sťažnosti sa stále nachádza na okresnom súde bez vykonania akéhokoľvek posunu k rozhodnutiu v merite veci.

6. Z hľadiska právnej a faktickej zložitosti veci sťažovatelia v podstatnom konštatujú, že obdobné konania nie sú v súdnej praxi výnimočné či inak nezvyčajné, že by vyžadovali zvýšenú pozornosť, práve naopak, ide o bežnú prax všeobecných súdov. Zároveň sú toho názoru, že svojím správaním neovplyvnili dĺžku napadnutého konania, pričom zo spisového materiálu jednoznačne vyplýva ich aktívna účasť v konaní. Sťažovatelia taktiež zhrnuli doterajší priebeh napadnutého konania, poukazujúc na obdobia nečinnosti okresného súdu, v dôsledku ktorých malo dôjsť k porušeniu nimi označených práv.

III.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľov

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

7. Predseda okresného súdu k ústavnej sťažnosti v podstatnom uviedol, že ústavná sťažnosť sa mu javí ako neopodstatnená. Poukazujúc na prehľad procesných úkonov okresného súdu vypracovaných pre účely konania ústavného súdu pod sp. zn. IV. ÚS 143/2022, konštatoval, že v konaní sa nevyskytlo žiadne podstatné obdobie nečinnosti. K predĺženiu celkovej dĺžky konania došlo aj z toho dôvodu, že naplánovaný termín pojednávania bol zrušený z dôvodu nástupu zákonnej sudkyne na materskú dovolenku. Zároveň poukázal na skutočnosť, že 17. marca 2023 bol vyhlásený rozsudok, ktorým okresný súd žalobu zamietol a zároveň rozhodol o náhrade trov konania.

8. V ďalšej časti svojho vyjadrenia predseda okresného súdu poukázal na fluktuáciu zamestnancov okresného súdu, nadmernú zaťaženosť všetkých sudcov okresného súdu a neustále opakované prerozdeľovanie súdnych spisov. Zároveň uviedol, že opakovane žiadal Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky o riešenie danej nepriaznivej personálnej situácie. V súvislosti s požadovanou výškou finančného zadosťučinenia zhodnotil, že túto považuje za neprimeranú.

III.2. Replika sťažovateľov:

9. Sťažovatelia v replike v podstatnom uviedli, že okresný súd na pojednávaní uskutočnenom 17. marca 2023 síce rozhodol rozsudkom, avšak tento nie je právoplatný, teda ich právna neistota trvá ku dňu spisania danej repliky 4 roky, 2 mesiace a 14 dní. Zároveň avizovali, že vo veci podajú odvolanie, a tak bude okresný súd povinný vykonávať administratívne úkony súvisiace s predložením spisu odvolaciemu súdu. V danej súvislosti poukázali na judikatúru EŠLP a ústavného súdu, v zmysle ktorej právna istota je nastolená až právoplatným skončením veci vrátane trov konania. Poukazujúc na celkovú dĺžku konania presahujúcu 4 roky, sťažovatelia ďalej uviedli, že celková dĺžka konania je neprimeraná a ich ústavná sťažnosť preto opodstatnená. Podľa ich názoru okresný súd sám pripustil prieťahy, ktoré sa len snažil ospravedlniť, pričom neuviedol ani jedinú okolnosť, ktorá by danú skutočnosť vyvrátila. Vyjadrenie okresného súdu, že vo veci koná, považujú za zavádzajúce.

10. Poukazujúc na súvisiacu judikatúru EŠLP, ďalej reagovali aj na argument okresného súdu týkajúci sa zmeny v osobe zákonného sudcu a v podstatnom uviedli, že táto zmena nie je spôsobilá ospravedlniť celkovú dĺžku napadnutého konania, naopak, v jej dôsledku došlo k predĺženiu napadnutého konania. Zároveň uviedli, že pojednávanie, na ktorom okresný súd rozhodol rozsudkom, sa uskutočnilo až po 4 rokoch a 18 dňoch od podania žaloby a po dvoch podaných ústavných sťažnostiach. Výšku požadovaného finančného zadosťučinenia považujú za primeranú.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

11. Podstata námietok sťažovateľov v súvislosti s namietaným porušením ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej

lehote je založená na tvrdení o nekonaní okresného súdu v napadnutom konaní, ako aj na jeho neefektívnej činnosti.

12. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy (čl. 38 ods. 2 listiny) osvojil judikatúru ESLP k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 302/2020).

13. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou spravidla zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú (i) právna a faktická zložitnosť veci, o ktorej súd rozhoduje, (ii) správanie účastníka súdneho konania a (iii) postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa.

14. Z hľadiska právnej a faktickej zložitosti veci ústavný súd uvádza, že v napadnutom konaní sa rieši otázka tvrdenej neplatnosti zmluvy o postúpení pohľadávky. Táto agenda je súčasťou štandardnej rozhodovacej praxe všeobecných súdov a nemožno ju považovať za právne ani fakticky zložitú, čo netvrdí ani okresný súd. Nepatrí ani do skupiny tzv. privilegovaných konaní.

15. K správaniu sťažovateľov, ako aj postupu okresného súdu ústavný súd pripomína, že napadnuté konanie bolo predmetom prieskumu ústavného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. IV. ÚS 143/2022, kde ústavný súd vo svojom uznesení z 15. marca 2022 konštatoval, že k zrušeniu dvoch naplánovaných pojednávaní došlo z dôvodov na strane sťažovateľov, ktorí si museli byť vedomí predĺženia celkovej dĺžky konania (bližšie pozri uznesenie sp. zn. IV. ÚS 143/2022).

16. V súvislosti s postupom okresného súdu ústavný súd pre obdobie do 15. marca 2022 rovnako odkazuje na odôvodnenie uznesenia sp. zn. IV. ÚS 143/2022, kde uviedol, že zaznamenal súvislé a neospravedlnené obdobie nečinnosti od 3. februára 2021 do 22. septembra 2021, ktoré nesmerovalo k právoplatnému skončeniu veci. Pri hodnotení nasledujúceho obdobia (t. j. obdobia od 15. marca 2022) ústavný súd konštatuje, že pojednávanie, na ktorom bolo meritórne rozhodnuté, sa uskutočnilo až takmer po ďalšom roku úplnej nečinnosti okresného súdu (17. marca 2023), čo nie je možné z hľadiska obsahu označených práv sťažovateľov a celkovej dĺžky napadnutého konania akceptovať. V danom období okresný súd okrem odročenia naplánovaného pojednávania nevykonával vo veci žiaden procesný úkon.

17. Nadväzujúc na argumenty okresného súdu týkajúce sa zmien v osobe zákonného sudcu v dôsledku materskej dovolenky, ako aj neustálej fluktuácie zamestnancov okresného súdu a s tým súvisiaceho personálneho nedostatku zamestnancov okresného súdu, ústavný súd pripomína, že dané skutočnosti mu sú dlhodobo známe, avšak prietahy v konaní nemožno ospravedlniť všeobecne známou preťaženosťou sudcov ani množstvom procesných úkonov sudcu; je totiž vecou štátu, aby organizoval svoje súdnictvo tak, aby princípy súdnictva zakotvené v ústave i dohovore boli rešpektované, a prípadné nedostatky v tomto smere nemôžu ísť na ťarchu občanov, ktorí od súdu právom očakávajú ochranu svojich práv v primeranej dobe. Nedostatočné personálne obsadenie súdu a nadmerné množstvo vecí, v ktorých sa musí zabezpečiť súdne konanie, by mohlo len dočasne ospravedlniť vzniknuté prietahy, a to len v tom prípade, ak sa na tento účel prijali včas

adekvátne opatrenia. Ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov, a tým vykonanie spravodlivosti v primeranej lehote (m. m. IV. ÚS 337/2018).

18. Nadväzujúc na už uvedené, ústavný súd rozhodol, že okresný súd v napadnutom konaní porušil základné právo sťažovateľov na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čl. 38 ods. 2 listiny) a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (výrok 1).

19. V súlade s čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 133 ods. 3 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal. Vzhľadom na to, že okresný súd síce vo veci rozhodol, avšak sťažovatelia avizovali podanie odvolania, ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v napadnutom konaní konal bez zbytočných prieťahov, pretože okresný súd bude aj pri doručovaní rozsudku a vyčísľovania trov konania, ako aj pri prípadnom podanom odvolaní povinný vykonávať potrebné procesné úkony (výrok 2).

V.

Priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

20. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04, IV. ÚS 302/2020).

21. V prerokúvanom prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia, pričom v okolnostiach danej veci ústavný súd zohľadnil aj závery skoršieho rozhodnutia týkajúceho sa totožného konania, kde identifikoval podiel sťažovateľov na dĺžke konania (bod 15 odôvodnenia), a preto považuje za primerané priznanie finančného zadosťučinenia vo výške 1 000 eur pre každého sťažovateľa, ktoré je povinný uhradiť okresný súd v zmysle § 135 ods. 1 zákona o ústavnom súde do 2 mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (výrok 3). V prevyšujúcej časti návrhu sťažovateľov na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd nevyhovel (výrok 5).

VI.

Trovy konania

22. Ústavný súd priznal sťažovateľom náhradu trov konania v sume 801,50 eur v súlade s vyhláškou Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to za 3 úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, písomné podanie ústavnej sťažnosti a replika sťažovateľov, pričom 2 úkony právnej služby boli vykonané v roku 2022 a 1 úkon v roku 2023) podľa § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky. Ústavný súd vychádzal zo základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby za rok 2022 v sume 193,83 eur a za rok 2023 v sume 208,67 eur (1/6 výpočtového základu podľa § 11 ods. 3 vyhlášky), tiež zo sadzby za náhradu hotových výdavkov (režijný paušál) za každý úkon právnej služby za rok

2022 v sume 11,63 eur a za rok 2023 v sume 12,52 (1/100 výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky). Celková suma náhrady trov konania tak predstavuje pri dvoch sťažovateľoch sumu 801,50 eur vrátane dane z pridanej hodnoty, keďže právny zástupca sťažovateľov je jej platcom. Vzhľadom na uvedené ústavný súd vo veci náhrady trov konania sťažovateľov rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 4 výroku tohto nálezu. Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľov (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. apríla 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu